

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 8 października 2015 r. Sąd Rejonowy w Zgierzu w sprawie sygnatura akt I Ns 429/15 z wniosku I. W. i P. W. z udziałem (...) Spółki Akcyjnej Oddział Ł.-Miasto z siedzibą w Ł. o ustanowienie służebności przesyłu, w punkcie 1. oddalił wniosek, w punkcie 2. zasądził solidarnie od I. W. i P. W. na rzecz (...) Spółki Akcyjnej Oddział Ł.-Miasto w Ł. kwotę 2.400 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

W uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia Sąd Rejonowy podał, że P. W. i I. W. są współwłaścicielami w udziałach po 1/2 nieruchomości położonej w miejscowości K., gmina S. numer ew. działki (...), dla której Sąd Rejonowy w Zgierzu prowadzi księgę wieczystą KW (...). Wnioskodawcy otrzymali przedmiotową nieruchomość w drodze darowizny w 1999 r. od rodziców I. W.. Na przedmiotowej nieruchomości posadowione są urządzenia przesyłowe w postaci linii energetycznej średniego napięcia 15 kV oraz linii niskiego napięcia 0,4 kV, a także słup energetyczny, których właścicielem i użytkownikiem jest (...) S.A.

Linia niskiego napięcia w miejscowości K. została wybudowana w 1969 r., a linia średniego napięcia 15 kV w 1970 r., co wynika z kopii wykazu przekazanych linii energetycznych niskich napięć do Zakładu (...) - Województwo z Rejonu Z. według stanu na dzień 31 grudnia 1975 r. Transformator został postawiony w 1970 r.

Zakład (...) - Województwo m.in. na mocy zarządzenia z dnia 12 sierpnia 1975 roku przekazał Zakładowi (...) urządzenia i sieci energetyczne znajdujące się w eksploatacji rejonów energetycznych P. i Z.. Zarządzeniem nr 13/ORG/89 Ministra Przemysłu z dnia 16 stycznia 1989 roku utworzono ze składników mienia Centralnego O. Energetycznego w W. na bazie Zakładu (...) przedsiębiorstwo państwowe pod nazwą Zakład (...) w Ł.. Zarządzeniem nr 181/O./93 Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 9 lipca 1993 roku z dniem 12 lipca 1993 roku podzielono przedsiębiorstwo państwowe Zakład (...) i wydzieloną część jego mienia przeniesiono do (...) S.A. w W., a pozostałą część przekształcono w jednoosobową spółkę Skarbu Państwa pod nazwą (...) Spółka Akcyjna w Ł.. Na podstawie wskazanego zarządzenia aktem notarialnym z dnia 12 lipca 1993 roku doszło do przekształcenia przedsiębiorstwa państwowego Zakład (...) w jednoosobową spółkę Skarbu Państwa pod nazwą (...) Spółka Akcyjna w Ł.. W dniu 30 czerwca 2007 roku doszło do aportowego zbycia części przedsiębiorstwa (...) Spółka Akcyjna w Ł., w tym przysługujących spółce (...) służebności gruntowych, na rzecz (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. (od 2008 roku (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością), której następcą prawnym po przejęciu w dniu 31 sierpnia 2010 roku jest (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w Ł. (Oddział Ł.-Miasto w Ł.).

Uzasadniając swoje rozstrzygnięcie Sąd Rejonowy stwierdził, że podniesiony zarzut zasiedzenia służebności przesyłu okazał się uzasadniony, co wyłącza uwzględnienie wniosku.

Wnioskodawcy, reprezentowani przez profesjonalnego pełnomocnika, wywiedli od opisanego postanowienia apelację, zaskarżając rozstrzygnięcie w całości. Skarżonemu orzeczeniu zarzucili:

1) naruszenie art. XLI ustawy z 23.4.1964 r. - przepisy wprowadzające kodeks cywilny, art. 305⁴ w zw. z art. 292 k.c. w zw. z art. 285 § 1 i § 2 k.c., 172 k.c. i 176 k.c. i 145§ 1 k.c. poprzez błędne zastosowanie wskazanych przepisów i uznanie, iż w realiach niniejszej sprawy doszło do zasiedzenia służebności przesyłu (służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu) w sytuacji, gdy prawidłowa ocena stanu faktycznego prowadzi do wniosku, iż brak było możliwości przesłankowego stwierdzenia zasiedzenia służebności gruntowej o treści służebności przesyłu,

2) naruszenie § 8 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej z urzędu poprzez jego niezastosowanie, co w konsekwencji doprowadziło do zasądzenia kosztów nieopłaconej pomocy prawnej w wysokości 2.400 zł zamiast 240 zł.

W konkluzji skarżący wnieśli o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania oraz zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W odpowiedzi na apelację wnioskodawców uczestnik postępowania, reprezentowany przez fachowego pełnomocnika, wniósł o jej oddalenie oraz o zasądzenie od wnioskodawców na rzecz (...) Spółki Akcyjnej Oddział Ł.-Miasto w Ł. kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

apelacja, jako pozbawiona uzasadnionych podstaw, podlegała oddaleniu.

W tym miejscu przypomnieć należy, że przedmiotem rozpoznania w niniejszej sprawie był wniosek apelujących o ustanowienie służebności przesyłu na ich nieruchomości oznaczonej jako działka nr (...) położonej w miejscowości K., gmina S. za odpowiednim wynagrodzeniem na rzecz uczestnika postępowania, tj. (...) Spółki Akcyjnej Oddział Ł.-Miasto w Ł., który z kolei podniósł w trakcie postępowania zarzut zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej treścią służebności przesyłu, oceniony przez Sąd Rejonowy jako skuteczny. Tym samym prawidłowość zakwestionowanego orzeczenia zależała od tego, czy Sąd pierwszej instancji dokonał prawidłowej oceny podniesionego przez uczestnika postępowania zarzutu zasiedzenia.

Skoro apelujący zarzucili zaskarżonemu postanowieniu oparcie rozstrzygnięcia na błędnej ocenie stanu faktycznego, należało w pierwszej kolejności odnieść się do tego zarzutu, albowiem w praktyce orzeczniczej powszechnie przyjmuje się, że prawidłowość ustaleń faktycznych determinuje trafność oceny prawnej zawartej w zaskarżonym orzeczeniu.

Zarzucany w apelacji błąd w ustaleniach faktycznych dotyka w istocie kwestii prawidłowego zastosowania przez Sąd Rejonowy przepisu art. 233 § 1 k.p.c. Należy zatem tytułem wstępu przypomnieć, że zgodnie z art. 233 § 1 k.p.c. Sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału. Ocena ta musi być zgodna z zasadami logiki, doświadczenia życiowego oraz uwzględniać całokształt materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie. Skuteczne postawienie zarzutu naruszenia przez Sąd art. 233 § 1 k.p.c. wymaga wykazania, że Sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego, gdyż jedynie wtedy można zarzucać Sądowi przekroczenie uprawnień Sądu do dokonywania swobodnej oceny dowodów. Nie jest natomiast wystarczające przekonanie strony o innej doniosłości poszczególnych dowodów i ich odmiennej ocenie niż ocena sądu (por. orz. SN z 6.11.1998r., II CKN 4/98). Ocena dowodów przeprowadzona z zachowaniem tych reguł mieści się w granicach wyznaczonych przez zasadę swobodnej oceny dowodów zamieszczoną w art. 233 § 1 k.p.c.

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy należy wskazać, że Sąd I instancji poczynił prawidłowe ustalenia faktyczne tak w zakresie wybudowania przez poprzednika prawnego uczestnika postępowania urządzeń przesyłowych i przeprowadzenia - także nad gruntem należącym obecnie do wnioskodawców - linii elektroenergetycznej średniego napięcia 15 kV i niskiego napięcia 04 kV, a także posadowienia towarzyszącego im słupa energetycznego, których właścicielem i użytkownikiem jest (...) Spółka Akcyjna, jak i nieprzerwanego korzystania z tych urządzeń przesyłowych przez uczestnika postępowania i jego poprzedników prawnych, których następstwo prawne również zostało prawidłowo ustalone przez Sąd Rejonowy. Wnioskodawcy nie wykazali, że zebrane dowody zostały ocenione w sposób rażąco wadliwy, sprzeczny z zasadami logiki bądź doświadczenia życiowego, a ich twierdzenia, że prawidłowa ocena materiału dowodowego w sprawie prowadzi do odmiennych ustaleń, są nieuprawnione. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wielokrotnie podkreślano, że jeżeli z określonego materiału dowodowego Sąd wyprowadził wnioski logicznie poprawne i zgodne z zasadami doświadczenia życiowego, to taka ocena dowodów nie narusza zasady swobodnej oceny dowodów przewidzianej w art. 233 k.p.c., choćby dowiedzione zostało, że z tego samego materiału dałoby się wysnuć wnioski odmienne. Prawidłowo też Sąd Rejonowy przyjął na kanwie ustalonych w oparciu o zgromadzone dowody okoliczności faktycznych, iż poprzednik prawny uczestnika postępowania nabył w złej wierze

prawo do korzystania ze służebności gruntowej w przypadku linii niskiego i średniego napięcia odpowiadającej treścią służebności przesyłu.

Zaakcentowania wymaga, że Sąd Rejonowy w szczególności prawidłowo ustalił, iż linia niskiego napięcia w miejscowości K. została wybudowana w 1969 r., a linia średniego napięcia 15 kV w 1970 r., co wynika z kopii wykazu przekazanych linii energetycznych niskich napięć do Zakładu (...) - Województwo z Rejonu Z. według stanu na dzień 31 grudnia 1975 r. Nadto świadek M. K. zeznała, że transformator został postawiony w 1970 r., zaś wnioskodawczyni potwierdziła w wyjaśnieniach informacyjnych [k. 110], że urządzenia na działce wnioskodawców w 1970 r. już stały, co koresponduje z powołanym wykazem i tworzy spójną, logiczną całość. Z kolei Sąd ustalił następców prawnych Zakładu (...) - Województwo i również prawidłowo ustalił, że (...) S.A. oraz jego poprzednicy prawni mieli dostęp do urządzeń przesyłowych oraz dokonywali okresowych przeglądów i innych koniecznych czynności związanych z urządzeniami, co było okolicznością bezsporną w tej sprawie, nadto wynika z kopii kart oględzin stacji i linii, protokołów oraz z badań transformatora i zleceń poawaryjnego remontu sieci [k. 71-102].

Reasumując - w omówionym wyżej zakresie Sąd Okręgowy podzielił w całości ustalenia Sądu Rejonowego, uznając, że mają one swoje umocowanie w zgromadzonym materiale dowodowym i w konsekwencji przyjął je za własne, czyniąc podstawą własnego rozstrzygnięcia.

Przystępując do oceny merytorycznej kolejnych zarzutów apelacyjnych wstępnie wskazać należy, że zgodnie z art. 244 k.c. katalog praw rzeczowych był i jest katalogiem zamkniętym (numerus clausus).

Na chwilę orzekania służebność przesyłu jest uregulowana w przepisach art. 305¹ – 305⁴ k.c. Powołane przepisy zostały dodane dopiero w wyniku nowelizacji kodeksu cywilnego ustawą z dnia 30.05.2008 r. o zmianie ustawy – kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2008 r., Nr 116 poz. 731), która weszła w życie w dniu 3.08.2008 r. Do dnia 3 sierpnia 2008 r. w polskim prawie funkcjonowały zatem tylko dwa rodzaje służebności: gruntowe i osobiste, a dopiero po tej dacie pojawiła się służebność przesyłu.

Z tych względów w niniejszej sprawie zastosowanie mają przepisy dotyczące zasiedzenia służebności gruntowej (art. 292 k.c.) i odpowiednio przepisy o nabyciu własności nieruchomości przez zasiedzenie. Warto dla jasności dalszego wyводу przypomnieć, że przesłankami nabycia służebności gruntowej przez zasiedzenie są: posiadanie nieruchomości w granicach służebności, upływ terminu zasiedzenia oraz istnienie trwałego i widocznego urządzenia. Zgodnie bowiem z treścią art. 292 k.c. służebność gruntowa może być nabyta przez zasiedzenie tylko w wypadku, gdy polega na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia. Przepisy o nabyciu własności nieruchomości przez zasiedzenie stosuje się odpowiednio. Przesłanką nabycia służebności przesyłu przez zasiedzenie jest, tak jak w wypadku nabycia przez zasiedzenie własności rzeczy, jej posiadanie. Jednak dla służebności ustawodawca unormował w sposób szczególny tę przesłankę stanowiąc w art. 352 § 1 k.c., iż kto faktycznie korzysta z cudzej nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści służebności, jest posiadaczem służebności.

Zaakcentowania wymaga, że w przedmiocie możliwości nabycia przez zasiedzenie służebności przesyłu istnieje bogate orzecznictwo Sądu Najwyższego (por. np. uchwałę SN z 30.08.1991 r., III CZP 73/91, OSNC 1992/4/53; uchwałę SN z 10.01.2002 r., II CKN 639/99, Lex nr 53135; uchwałę SN z 17.01.2003 r., III CZP 79/02, OSNC 2003/11/142; uchwałę SN z 7.10.2008 r., III CZP 89/08), w którym ugruntowane jest już stanowisko, że korzystanie przez przedsiębiorstwo państwowe z nieruchomości w sposób odpowiadający treści służebności gruntowej, prowadzące do zasiedzenia służebności gruntowej przed dniem 1 lutego 1989 r. stanowiło podstawę do nabycia tej służebności przez Skarb Państwa (por. wyrok SN z 9.12.2009 r., IV CSK 291/09, LEX nr 564973).

Odnosząc się zatem w tym miejscu do zarzutów apelującego, zgodnie z którym niedopuszczalnym było przyjęcie przez Sąd Rejonowy, że przed wejściem w życie przepisów od art. 305¹ k.c. do art. 305⁴ k.c. istniała możliwość nabycia w drodze zasiedzenia służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu, gdyż jak twierdzi apelujący brak było możliwości ustanowienia służebności gruntowej odpowiadającej służebności przesyłu wobec braku ustawowego uregulowania, a instytucja wykreowana w drodze interpretacji przepisów i dynamicznego ich

zastosowania przez Sąd Najwyższy jest niezgodna z konstytucyjną zasadą zaufania obywateli do państwa, należy stwierdzić, że nie są one trafne.

Powoływanie się na służebność gruntową o treści służebności przesyłu przed 3 sierpnia 2008 r. znajduje podstawy prawne i pozwala, w zmienionych stosunkach społeczno-gospodarczych i po transformacji ustrojowej mającej miejsce w 1989 r. godzić sprzeczne interesy właścicieli nieruchomości, na których znajdują się urządzenia przesyłowe oraz przedsiębiorstw przesyłowych (tak SN w postanowieniu z 13 lutego 2015 r. II CSK 310/14, Legalis nr 1213112).

Zgodnie z konstytucyjną zasadą podziału władzy Sądy są powołane do stosowania prawa stanowionego przez władzę ustawodawczą działając na podstawie Konstytucji oraz ustaw (art. 178 ust. 1 Konstytucji RP). Wykształcona przez judykaturę konstrukcja służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu miała ze swej natury charakter interpretacyjny, a jej celem i rezultatem było ustalenie treści norm prawnych wyrażonych w przepisach o służebnościach gruntowych w odniesieniu do stanów faktycznych związanych z urządzeniami przesyłowymi. Z perspektywy systemu prawa wprowadzenie przepisów art. 305¹- 305⁴ k.c. oznaczało przede wszystkim uszczegółowienie obowiązujących unormowań i nie wiązało się z wprowadzeniem norm prawnych, odbiegających znacznie od dotychczas obowiązujących w ramach ogólnej regulacji służebności gruntowych (zob. uzasadnienie uchwały SN z 22 maja 2013 r. III CZP 18/13, OSNC 2013 nr 12 poz. 139; uzasadnienie postanowienia SN z 26 czerwca 2013r. II CSK 626/12, Lex nr 1341262).

Nie ma podstaw do przyjęcia, że interpretacja obowiązujących przed wprowadzeniem instytucji służebności przesyłu przepisów art. 285 k.c. i następnych była niewłaściwa i miała charakter rozszerzający oraz by godziła w zasadę pewności prawa, zaufania między obywatelem a państwem i zasadę ochrony praw nabytych.

W konsekwencji należy wskazać, że jeżeli termin zasiedzenia upłynął przed dniem 1.02.1989 r. nabycie nastąpiło nie na rzecz zakładu energetycznego, lecz na rzecz Skarbu Państwa. Wynikało to z ówczesnie obowiązującego art. 128 k.c. i zasady jednolitej własności państwowej (por. uchwałę składu siedmiu sędziów SN z 18.06.1991 r., III CZP 38/91, OSNC 1991/11-12/118; uzasadnienie postanowienia SN z 4.10.2002 r., III CZP 62/02, OSNC 2004/1/7).

W badanym w okresie obowiązywały przepisy ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczenia nieruchomości (Dz.U. z 1974 r., Nr 10, poz. 64 ze zm.), które przewidywały dwa sposoby ograniczenia prawa własności na rzecz Państwa, a mianowicie: mogła to być umowa z właścicielem, na podstawie której ustanawiał on określoną służebność, ewentualnie mogło być to wywłaszczenie, które z kolei przybierało formę decyzji administracyjnej.

W realiach niniejszej sprawy poza sporem pozostaje, że nie zawarto żadnej umowy z ówczesnymi właścicielami nieruchomości położonej w miejscowości K. gmina S. oznaczonej numerem działki (...). Uczestnik postępowania nie przedstawił też decyzji wydanej w trybie art. 35 ww. ustawy, a zatem korzystanie z linii niskiego i średniego napięcia przebiegających nad działką poprzedników prawnych wnioskodawców odbywało się bez tytułu prawnego.

Porządkując powyższe rozważania wskazać należy, że na działce należącej obecnie do wnioskodawców przedmiotowe linie elektroenergetyczne niskiego i średniego napięcia w aktualnym kształcie istnieją w niezmiennym stanie co najmniej od początku 1970 r. i od tego momentu w sposób nieprzerwany były użytkowane przez poprzednika prawnego uczestnika, od którego uczestnik w tej sprawie wywodzi swoje uprawnienia. A skoro tak, jako początkowy termin zasiadywania służebności należy przyjąć styczeń 1970 r.

W ocenie Sądu Okręgowego, nie ulega przy tym żadnej wątpliwości, że instalacja elektroenergetyczna niskiego i średniego napięcia przebiegające przez działkę wnioskodawców stanowi trwale i widoczne urządzenie, o którym mowa w art. 292 k.c. Pojęcie „urządzenia” w rozumieniu tego przepisu oznacza bowiem wynik celowego działania, uzewnętrzniony w trwałej postaci widocznych przedmiotów czy mechanizmów, wymagających do swego powstania pracy ludzkiej. Zważywszy zaś, że linia niskiego i średniego napięcia przebiega nad wymienioną we wniosku nieruchomością od wielu lat (w niezmiennym kształcie od stycznia 1970 r.), przeto z pewnością jest to urządzenie trwałe.

W tym miejscu wskazać wypada, że Sąd Okręgowy w całości podzielił pogląd Sądu Najwyższego wyrażony w uchwale z 8 kwietnia 2014 r., III CZP 87/13, w której uzasadnieniu Sąd Najwyższy zauważył, że po 2003 roku (uchwała SN z 17.01.2003 r., III CZP 79/02) o stwierdzenie zasiedzenia służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu występowały przedsiębiorcy przesyłowi, nie tylko ci, którzy nie potrafili wylegitymować się żadnym tytułem do zajęcia i wykorzystywania cudzej nieruchomości na cele własnej działalności gospodarczej, ale też tacy, którzy korzystali z nich w związku z wydaniem w stosunku do właściciela decyzji administracyjnej mającej podstawę w art. 35 ust. 1 u.z.t.w.n. (art. 70 u.g.g. i art. 124 u.g.n.), których zakres władania nieruchomością odpowiada zakresowi władania znajdującego podstawę w art. 35 ust. 2 u.z.t.w.n. (art. 70 ust. 2 u.g.g. i art. 124 ust. 6 u.g.n.). Przede wszystkim dla niniejszej sprawy istotne jest, że Sąd Najwyższy w swojej uchwale skonstatował, iż wykładnia przepisów o zasiedzeniu musi uwzględniać aspekt konstytucyjnie gwarantowanej ochrony własności (uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 9 sierpnia 2011 r., III CZP 10/11). Zasadą konstytucyjnie określoną, od której ustawodawca wyjątkowo odstępuje, jest nienaruszalność prawa własności. Instytucja zasiedzenia, mająca daleko idące skutki w odniesieniu do prawa własności, jest przykładem takiego wyjątkowego odstępstwa, wszystkie zatem wątpliwości nasuwające się przy jej interpretowaniu powinny być tłumaczone - co podkreślają także przedstawiciele nauki prawa cywilnego - na rzecz ochrony własności. Sąd Najwyższy wskazał, że podobnie ocenił ten problem Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 25 maja 1999 roku, SK 9/98, w którym poddał kontroli konstytucyjność art. 292 k.c. jako dopuszczającego nabycie służebności gruntowej przez zasiedzenie.

Rozważając zatem drugą przesłankę zasiedzenia służebności gruntowej, czyli upływ czasu, należy wskazać, że zastosowanie w sprawie znajdzie art. 172 k.c. w brzmieniu znowelizowanym ustawą z dnia 28 lipca 1990 r., co oznacza, że w celu zasiedzenia konieczne jest nieprzerwane posiadanie w dobrej wierze 20 lat, zaś w złej wierze 30 lat.

Sąd Okręgowy podzielił podstawową ocenę prawną, jakiej dokonał Sąd Rejonowy o uzyskaniu przez poprzednika uczestnika postępowania posiadania służebności w złej wierze.

Zła wiara – ujmując tę kwestię najogólniej - zachodzi wtedy, gdy określony podmiot wie o nieistnieniu określonego prawa, stosunku prawnego lub sytuacji prawnej, jednakże należy uznać, że wiedziałby, gdyby w konkretnych okolicznościach postępował rozsądnie, z należytą starannością i zgodnie z zasadami współżycia społecznego (zob. orz. SN z 14.04.1956 r., III CR 810/55, OSN 1956, poz. 117). O tym zaś, czy nieruchomość posiada się w złej, czy też w dobrej wierze, decyduje stan świadomości w momencie obejmowania nieruchomości (zob. wyrok SN z 11.01.2005r., III CSK 72/10).

W niniejszej sprawie złą wiarę poprzednika prawnego uczestnika przyjął Sąd Rejonowy, gdyż nie zostało wykazane, że posadowienie przedmiotowych urządzeń przesyłowych nastąpiło na podstawie ostatecznej decyzji administracyjnej, a fakt ten jest miarodajny dla oceny, że objęcie w posiadania nastąpiło bez podstawy prawnej, a zatem w złej wierze.

Reasumując - w realiach niniejszej sprawy, kierując się treścią całego zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, Sąd Okręgowy z omówionych wyżej przyczyn przyjął, że poprzednik prawny uczestnika był w złej wierze, a 30-letni termin zasiadywania służebności przez Skarb Państwa można liczyć od stycznia 1970 r. kiedy to linie elektroenergetyczne niskiego i średniego napięcia przebiegające nad działką stanowiącą obecnie własność apelantów zostały oddane do użytku w takim kształcie, w jakim funkcjonują do dnia dzisiejszego, co oznacza, że Skarb Państwa nabył przez zasiedzenie służebność gruntową odpowiadającą treści służebności przesyłu z początkiem 2010 r.

Uczestnik postępowania zaś na skutek przekształceń własnościowych dotyczących przedsiębiorstw państwowych, stał się uprawnionym do korzystania z tej służebności, jako ograniczonego prawa rzeczowego. Zgodnie bowiem z art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 5 lutego 1993 r. o przekształceniach własnościowych niektórych przedsiębiorstw państwowych o szczególnym znaczeniu dla gospodarki państwa (Dz. U. z 1993 r., nr 16, poz. 69), spółka powstała w wyniku przekształcenia wstępuje we wszystkie prawa i obowiązki przekształconych przedsiębiorstw państwowych. W myśl art. 1 ust. 1 ww. ustawa znajdowała zastosowanie m. in. odnośnie do przedsiębiorstw państwowych, których działalność związana była z wytwarzaniem, zbytem i przesyłem energii elektrycznej, przy czym, zgodnie z art. 2 ust. 1 cyt. ustawy przekształcenie następowało na zasadach i w trybie określonym w ustawie z dnia 13 lipca 1990 r. o prywatyzacji

przedsiębiorstw państwowych (Dz.U. z 1990 r., nr 51, poz. 298). Art. 8 ust. 1 ustawy o prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych stanowił natomiast, że spółka powstała w wyniku przekształcenia przedsiębiorstwa państwowego wstępuje we wszystkie prawa i obowiązki przekształconego przedsiębiorstwa. W rezultacie na skutek kolejnych przekształceń i zmian własnościowych szczegółowo opisanych przez Sąd I Instancji, aktualnym uprawnionym do korzystania z ograniczonego prawa rzeczowego, jakim jest służebność gruntowa o treści odpowiadającej służebności przesyłu, jest uczestnik postępowania.

Nie jest również zasadne stawianie przez wnioskodawców zarzutu naruszenia przez Sąd Rejonowy przepisu art. 176 k.c., skoro bez wątpliwości w trakcie eksploatacji linii dochodziło do przeniesienia posiadania spornej infrastruktury. Nie ulega bowiem wątpliwości w świetle przedłożonych dokumentów, że każde kolejne przedsiębiorstwo przesyłowe dysponowało tymi urządzeniami po przekazaniu ich we władanie przez poprzednika (art. 348 k.c.) – skoro przesył energii dokonywany był przez cały czas. Powyższe oznacza, że urządzenia elektroenergetyczne służące do doprowadzenia energii elektrycznej w ramach linii elektroenergetycznej, przebiegającej nad nieruchomością wnioskodawców stanowią część składową przedsiębiorstwa uczestnika, będącego przedsiębiorstwem energetycznym i weszły do jego majątku. Przedłożone przez uczestnika dokumenty pozwalają wywieść nie tylko jego następstwo prawne po poprzednikach prawnych, korzystających z urządzeń energetycznych posadowionych na nieruchomości wnioskodawcy, ale i przyjąć, że doszło do przeniesienia na jego rzecz ograniczonego prawa rzeczowego w postaci służebności przesyłu, którą zasiedział poprzednik prawny uczestnika postępowania. W konsekwencji powyższych ustaleń, prawidłowo Sąd Rejonowy uznał za skuteczny podniesiony zarzut zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającą swą treścią służebności przesyłu przez poprzedników prawnych uczestnika postępowania, a tym samym za skuteczny uznał zarzut uczestnika postępowania dysponowania skutecznym - względem wnioskodawcy - uprawnieniem w postaci nabycia tej służebności przez zasiedzenie.

Sąd Rejonowy prawidłowo zatem uznał, że właściciel urządzeń przesyłowych dysponuje już prawem do korzystania ze służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu, nabytej drogą zasiedzenia przez jego poprzednika prawnego, co nie pozwalało na uwzględnienie wniosku. Istotą postępowania o ustanowienie służebności jest bowiem usankcjonowanie prawno-rzeczowego tytułu do władania cudzym gruntem w określonym zakresie co, w przypadku istnienia prawa o takiej treści, czyni wniosek bezprzedmiotowym.

Skarżący zarzucili także naruszenie § 8 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej z urzędu poprzez jego niezastosowanie, co w konsekwencji doprowadziło do zasądzenia kosztów nieopłaconej pomocy prawnej w wysokości 2.400 zł zamiast 240 zł. Zarzut ten należy uznać za uzasadniony, co w konsekwencji doprowadziło do zmiany zaskarżonego orzeczenia w ten sposób, że kwotę zasądzonych kosztów postępowania obniżono do kwoty 240 zł. Przywołany przepis rozporządzenia wskazuje wprost stawkę minimalną za prowadzenie spraw z zakresu własności, innych praw rzeczowych i prawa o księgach wieczystych, dokładnie dotyczących służebności, dlatego należało zasądzić koszty wynagrodzenia fachowego pełnomocnika w tej wysokości.

Wobec powyższego Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. uwzględnił częściowo apelację uczestnika i orzekł jak w punkcie 1. sentencji, zaś na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. oddalił apelację w pozostałym zakresie i orzekł jak w punkcie 2. sentencji.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono w odwołaniu do art. 520 § 2 k.p.c. wobec uznania, że interesy wnioskodawców i uczestnika były sprzeczne. Oddalenie apelacji w przeważającej części przy jednoczesnym uwzględnieniu podniesionego przez uczestnika zarzutu zasiedzenia służebności uzasadniało odstąpienie od zasady orzekania o kosztach postępowania nieprocesowego wynikającej z art. 520 § 1 k.p.c. Na kwotę przyznaną z tego tytułu na rzecz uczestnika złożyło się wynagrodzenie fachowego pełnomocnika uczestnika ustalone na podstawie § 8 pkt 3 w związku z § 13 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 461 ze zm.).